

ความหมายของ “วัฒนธรรม”

คำจำกัดความ คำว่า “วัฒนธรรม”

- 1. วัฒนธรรม มีความหมายครอบคลุมถึงทุกสิ่งทุกอย่างอันเป็นแบบแผน ในความคิด และการกระทำที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคม ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือสังคมใดสังคมหนึ่ง มนุษย์ได้คิดสร้างระเบียบ กฎเกณฑ์วิธีการในการปฏิบัติ การจัดระเบียบตลอดจนความเชื่อ ความ นิยม ความรู้ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการควบคุม และใช้ประโยชน์จาก ธรรมชาติ (สุพัตรา สุภาพ, 2528)

คำจำกัดความ คำว่า “วัฒนธรรม”

- **2. Taylor** กล่าวว่า วัฒนธรรมเป็นส่วนทั้งหมดที่ซับซ้อน ประกอบด้วยความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ ศีลธรรม กฎหมาย ประเพณี และความสามารถอื่น ๆ ที่มนุษย์ได้มาในฐานะเป็นสมาชิกของ สังคม
- **3. Broom และ Zelznick (1969)** อธิบายว่า วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคมที่ประกอบด้วยความรู้ ความเชื่อ ประเพณี และความชำนาญที่คนเราได้มาในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม

คำจำกัดความ คำว่า “วัฒนธรรม”

- 4. Bierstedt, Meehan และ Samuelson (1964) กล่าวว่า วัฒนธรรมคือ ส่วนทั้งหมดอันซับซ้อน ประกอบด้วยทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาคิดและทำในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม
- 5. คำว่า วัฒนธรรม เป็นคำที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤต แปลว่า ธรรม เป็นต้นเหตุให้เจริญ หรือธรรม คือความเจริญ มีใช้เป็นหลักฐานทางราชการ ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2543 เรียกว่า พระราชบัญญัติบำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2543 กับฉบับที่ 2 เมื่อ พุทธศักราช 2485 (สุชีพ ปุณฺณานุภาพ, 2500)

คำจำกัดความ คำว่า “วัฒนธรรม”

- 6. คำว่า วัฒนธรรม ตามที่กล่าวมาเป็นคำสมาสระหว่างภาษาบาลีกับสันสกฤต เพราะคำว่า วัฒน มาจาก คำบาลีว่า วฑฺฒน ซึ่งแปลว่า เจริญงอกงาม
- ส่วนคำว่า “ธรรม” มาจากภาษาสันสกฤตว่า ธรรม (ใช้ในรูปภาษาไทย-ธรรม) เขียนตาม รูปบาลีล้วน ๆ คือ “วฑฺฒนธมฺม” หมายถึง ความดี ซึ่งหากแปลตามรากศัพท์คือ สภาพ อันเป็นความเจริญงอกงาม หรือ ลักษณะที่แสดงความเจริญงอกงาม

คำจำกัดความ คำว่า “วัฒนธรรม”

- นอกจากนี้ คำว่า วัฒนธรรมตรงกับภาษาอังกฤษว่า **culture** และคำว่า **culture** นี้มีที่มาจากภาษาฝรั่งเศส โดยฝรั่งเศสเองเอามาจากภาษาละติน คือ **cultura** อีกต่อหนึ่ง

คำจำกัดความ คำว่า “วัฒนธรรม”

- 7. ในหนังสือ **Encyclopedia of Social Science** หน้า 621 ได้อธิบายคำว่า วัฒนธรรม (**Culture**) ว่า เป็นคำที่ใช้ในวิชา มานุษยวิทยาสมัยใหม่ (**Modern Anthropology**) และในทางด้านสังคมศาสตร์ (**Social Sciences**) หมายถึง มรดกของสังคม (**Social Heritage**) เป็นลักษณะเฉพาะในการดำรงชีวิต ของกลุ่มคนที่มาอยู่ร่วมกัน และได้มีการเปลี่ยนแปลงให้เจริญตามยุคสมัย (อ้างใน สุพัตตรา สุภาพ, 2528)

คำจำกัดความ คำว่า “วัฒนธรรม”

- ส่วนความหมายของวัฒนธรรมในภาษาไทยนั้น ตามพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2485 ได้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

คำจำกัดความ คำว่า “วัฒนธรรม”

- “วัฒนธรรม” หมายถึง ลักษณะที่แสดงความจริงใจออกงาม ความเป็นระเบียบ ความกลมเกลียว ก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีงามของประชาชน (เป็นการชี้ชวน เชิญชวน วิงวอนให้ประชาชนร่วมกัน ทำให้เกิดความเจริญออกงาม ให้มีความดีงามขึ้น ไม่ใช่เพียงแต่รับมรดกกันมา แต่จะต้องรักษาของเดิมที่ดี แก้ไขดัดแปลงของเดิมที่ควรแก้ หรือดัดแปลงวางมาตรฐานความดีความงามขึ้นใหม่ แล้วส่งเสริมให้เป็นลักษณะที่ดีประจำชาติสืบต่อไปจนถึงอนุชนรุ่นหลัง

คำจำกัดความ คำว่า “วัฒนธรรม”

- 9. คำว่า “วัฒนธรรม” ถอดศัพท์มาจาก “**culture**” ของภาษาอังกฤษ ซึ่งมี รากศัพท์มาจาก “**cultura**” ในภาษาละติน มีความหมายว่า การเพาะปลูกหรือการปลูกฝัง อธิบายได้ว่ามนุษย์เป็นผู้ปลูกฝังอบรม บ่มนิสัยให้เกิดความเจริญงอกงาม

คำจำกัดความ คำว่า “วัฒนธรรม”

- “วัฒนธรรม” เป็นคำสมาส คือการรวมคำสองคำเข้าไว้ด้วยกัน ได้แก่ “วัฒน” ซึ่งมีความหมายทั่วไปว่า เจริญงอกงาม รุ่งเรือง “ธรรม” ซึ่งในที่นี้หมายถึง กฎ ระเบียบหรือข้อปฏิบัติ เพราะฉะนั้นเมื่อพูดถึงคำว่า “วัฒนธรรม” ในความหมายทั่วไป หมายถึงความเป็นระเบียบ ความมีวินัย เช่นเมื่อพูดถึงบุคคลหนึ่งว่า “เป็นคนมีวัฒนธรรม” ก็มักหมายความว่า เป็นคนมีระเบียบวินัย เป็นต้น

คำจำกัดความ คำว่า “วัฒนธรรม”

- “วัฒนธรรม” เป็นศัพท์ทางวิชาการ (**Technical Vocabulary**) ซึ่งในทฤษฎีของสังคมวิทยา หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิต กระบวนการแห่งพฤติกรรม และบรรดาผลงานทั้งหมดที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ขึ้น ตลอดจนความคิด ความเชื่อ และความรู้ เป็นต้น

คำจำกัดความ คำว่า “วัฒนธรรม”

- 10. พระยาอนุมานราชธนได้ อธิบายคำว่า วัฒนธรรม คือ สิ่งที่มนุษย์เปลี่ยนแปลงปรับปรุงหรือผลิตขึ้น เพื่อความเจริญงอกงามในวิถีชีวิตมนุษย์ ในส่วนรวมที่ถ่ายทอดกันได้เลียนแบบกันได้ เอาอย่างกันได้
- 11. วัฒนธรรม คือ สิ่งอันเป็นผลผลิตของส่วนรวมที่มนุษย์ได้เรียนรู้มาจากคน แต่ก่อนสืบต่อเป็นประเพณี กันมา
- วัฒนธรรม คือการคิดเห็น ความรู้สึก ความประพฤติและกิริยาอาการ หรือ การกระทำใด ๆ ของมนุษย์ ในส่วนรวม ลงรูปเป็นพิมพ์เดียวกันและสำแดง ออกมาให้ปรากฏเป็นภาษา ศิลปะ ความเชื่อถือ ระเบียบ ประเพณี เป็นต้น

คำจำกัดความ คำว่า “วัฒนธรรม”

- วัฒนธรรม คือ มรดกแห่งสังคมซึ่งสังคมรับและรักษาไว้ให้เจริญอกงาม (อานนท์ อภาภิรม, 2525)
- 12. “วัฒนธรรม” ในความหมายทางสังคมวิทยา คือ วิธีการดำเนินชีวิต และกระบวนแห่ง พฤติกรรม และบรรดาผลงานทั้งหมดที่มนุษย์ได้ สร้างสรรค์ขึ้น ตลอดจนความคิด ความเชื่อ ความรู้ เป็นต้น

คำจำกัดความ คำว่า “วัฒนธรรม”

- “วัฒนธรรม” ตามความหมายของพระราชบัญญัติแห่งชาติ พุทธศักราช 2485 หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีของประชาชน (หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมการฝึกหัดครู, 2520)

คำจำกัดความ คำว่า “วัฒนธรรม”

- วัฒนธรรมหมายถึง ความเจริญงอกงาม ซึ่งเป็นผลจากระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และมนุษย์กับธรรมชาติ จำแนกออกเป็น 3 ด้าน คือ จิตใจ สังคม และวัตถุ มีการสั่งสมและ สืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่ง จนกลายเป็นแบบแผนที่สามารถ เรียนรู้และก่อให้เกิดผลิตรกรรมและผลิตภัณฑ์ ทั้งที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม อันควรค่าแก่การวิจัย อนุรักษ์ ฟื้นฟู ถวายทอด เสริมสร้าง เติบโต และแลกเปลี่ยน เพื่อสร้างดุลยภาพแห่งความสัมพันธ์ระหว่าง มนุษย์ สังคม และธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สันติสุข และอิสรภาพ อันเป็นพื้นฐานแห่งอารยธรรมของมนุษยชาติ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2535)

คำจำกัดความ คำว่า “วัฒนธรรม”

- วัฒนธรรม คือ วิถีชีวิตของคนในสังคม เป็นแบบแผนประเพณีปฏิบัติ และการแสดงออกซึ่งความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจ ซาบซึ้ง ยอมรับและใช้ปฏิบัติร่วมกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมนั้น ๆ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2535)

คำจำกัดความ คำว่า “วัฒนธรรม”

- วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามแก่หมู่คณะ วิถีชีวิตของหมู่คณะ ในพระราชบัญญัติวัฒนธรรม พุทธศักราช 2485 หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีของประชาชน ทางวิทยาการ หมายถึง พฤติกรรมและสิ่งที่คนในหมู่ผลิต สร้างขึ้นด้วยกัน เรียนรู้จากกันและกัน และร่วมใช้อยู่ในหมู่พวกของตน (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525)

คำจำกัดความ คำว่า “วัฒนธรรม”

- วัฒนธรรม ตามความหมายที่พระเทพเวที (ประยูร ทรัพย์ประยูร) ให้ไว้ใน การปฏิรูปพิเศษ เนื่องในงานฉลอง 100 ปี พระยาอนุমানราชชน เมื่อ วันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2531 คือ วัฒนธรรมเป็นผลรวมของ การสั่งสม สร้างสรรค์ภูมิธรรมภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาของสังคมนั้น ๆ หรือกล่าวสั้น ๆ ได้ว่า วัฒนธรรมคือ ประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถ ที่สังคมนั้นมีอยู่หรือในตัวทั้งหมดของสังคมนั่นเอง (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2532)

คำจำกัดความ คำว่า “วัฒนธรรม”

- “วัฒนธรรม” เป็นคำที่เกิดขึ้นในภาษาไทย ในสมัยที่รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ได้มองเห็นความสำคัญของเรื่องนี้ คำเดิมภาษาอังกฤษ คือ “**Culture**” ในตอนแรก “พระมหาหรรษา” แห่งวัดมหาธาตุได้แปลคำนี้ว่า “ภูมิธรรม” แต่กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ทรงเล็งเห็นว่า คำว่า “ภูมิธรรม” มีความหมายค่อนข้างคงที่ พระองค์ท่านทรงมีความประสงค์ให้คำนี้มีความหมายในลักษณะเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงทรงแปลใหม่เป็น “วัฒนธรรม” และมีการนำมาใช้สืบต่อมาตลอดสมัยที่ประเทศไทยมีกระทรวงวัฒนธรรมและคงใช้อยู่ในปัจจุบัน (วิระ บำรุงรักษา, ระบบการจัด วัฒนธรรมและคุณภาพมาตรฐาน, มปป.)

คำจำกัดความ คำว่า “วัฒนธรรม”

- วัฒนธรรม คือ ส่วนประกอบที่สลับซับซ้อนทั้งหมดของลักษณะอันชัดเจนของจิตวิญญาณ วัตถุ สติปัญญาและอารมณ์ ซึ่งประกอบกันขึ้นเป็นสังคมหรือหมู่คณะ วัฒนธรรมมิได้หมายถึงเฉพาะเพียงศิลปะและวรรณกรรมเท่านั้น แต่หมายถึงฐานนิยมต่าง ๆ ของชีวิต สิทธิพื้นฐานต่าง ๆ ของมนุษย์ ระบบค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อ (วีระ บำรุงรักษา, 2525)

คำจำกัดความ คำว่า “วัฒนธรรม”

- วัฒนธรรม หมายถึง ความดี ความงาม และความเจริญในชีวิตมนุษย์ ซึ่งปรากฏในรูปธรรมต่าง ๆ และได้ตกทอดมาถึงเราในปัจจุบัน หรือว่าที่เราได้ปรับปรุงและสร้างสรรค์ขึ้นในสมัยของเราเอง (สาโรช บัวศรี, 2531)

สรุป

- สรุป วัฒนธรรม หมายถึง วิถีการดำเนินชีวิต (**The way of life**) ของคนในสังคม นับตั้งแต่วิถีกิน วิถีอยู่ วิถี แต่งกาย วิถีทำงาน วิถีพักผ่อน วิถีแสดงอารมณ์ วิถีสื่อความ วิถีจราจรและขนส่ง วิถีอยู่ร่วมกัน เป็นหมู่คณะ วิถี แสดงความสุขทางใจ และหลักเกณฑ์การดำเนินชีวิต โดยแนวทางการแสดงออกถึงวิถีชีวิตนั้นอาจเริ่มมาจาก เอกชนหรือคณะบุคคลทำเป็นตัวแบบ แล้วต่อมาคนส่วนใหญ่ก็ปฏิบัติสืบต่อกันมา

สรุป (ต่อ)

- วัฒนธรรมย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขและกาลเวลาเมื่อมีการประดิษฐ์หรือค้นพบสิ่งใหม่ วิธีใหม่ที่ใช้แก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของสังคมได้ดีกว่า ซึ่งอาจทำให้สมาชิกของสังคมเกิดความนิยมและในที่สุดอาจเลิกใช้วัฒนธรรมเดิม
- ดังนั้นการรักษาหรือดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมเดิมจึงต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาวัฒนธรรมให้เหมาะสมมีประสิทธิภาพตามยุคสมัย

ความสำคัญของ วัฒนธรรม

- ความสำคัญของวัฒนธรรมไทยอาจสรุปได้ดังนี้
- 1) วัฒนธรรมเป็นเครื่องสร้างระเบียบแก่สังคมมนุษย์ วัฒนธรรมไทยเป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมไทย ให้มีระเบียบแบบแผนที่ชัดเจนรวมถึงผลของการแสดงพฤติกรรมตลอดจนถึงการสร้างแบบแผนของความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของสมาชิกให้อยู่ในรูปแบบเดียวกัน

ความสำคัญของ วัฒนธรรม

- 2) วัฒนธรรมทำให้เกิดความสามัคคีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สังคมที่มีวัฒนธรรมเดียวกันย่อมจะมีความรู้สึกผูกพันเดียวกัน เกิดความเป็นปึกแผ่น จงรักภักดีและอุทิศตนให้กับสังคมทำให้สังคมอยู่รอด

ความสำคัญของ วัฒนธรรม

- 3) วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดรูปแบบของสถาบัน เช่น รูปแบบของครอบครัวจะเห็นได้ว่าลักษณะของครอบครัวแต่ละสังคมต่างกันไป ทั้งนี้เนื่องจากวัฒนธรรมในสังคมเป็นตัวกำหนดรูปแบบ เช่น วัฒนธรรมไทยกำหนดเป็นแบบสามีภรรยาเดียว ในอีกสังคมหนึ่งกำหนดว่าชายอาจมีภรรยาได้หลายคน หรือหญิงอาจมีสามีได้หลายคน ความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงานเป็นสิ่งที่ดีหรือเป็นเรื่องขัดต่อศีลธรรม

ความสำคัญของ วัฒนธรรม

- 4) วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือช่วยแก้ปัญหา และสนองความต้องการของมนุษย์ มนุษย์ไม่สามารถดำรงชีวิตภายใต้สิ่งแวดล้อมได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นมนุษย์ต้องแสวงหาความรู้จากประสบการณ์ที่ตนได้รับการประดิษฐ์คิดค้นวิธีการใช้ทรัพยากรนั้นให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตและถ่ายทอดจากสมาชิกรุ่นหนึ่งไปสู่สมาชิกรุ่นต่อไปได้โดยวัฒนธรรมของสังคม

ความสำคัญของ วัฒนธรรม

- 5) วัฒนธรรมช่วยให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า หากสังคมใดมีวัฒนธรรมที่ดั่งามเหมาะสม เช่น ความมีระเบียบวินัย ขยัน ประหยัด อุตทน การเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว เป็นต้น สังคมนั้นย่อมจะเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว

ความสำคัญของ วัฒนธรรม

- 6) วัฒนธรรมเป็นเครื่องแสดงเอกลักษณ์ของชาติ คำว่า เอกลักษณ์ หมายถึง ลักษณะพิเศษหรือลักษณะเด่นของบุคคลหรือสังคม ที่แสดงว่าสังคมหนึ่งแตกต่างไปจากอีกสังคมหนึ่ง เช่น วัฒนธรรมการพบปะกันในสังคมไทย จะมีการยกมือไหว้กันแต่ในสังคมญี่ปุ่นใช้การคำนับกัน เป็นต้น

ประเภทของวัฒนธรรม มี 5 ประเภทด้วยกันดังนี้

- วัฒนธรรมทางภาษา ซึ่งก็หมายถึงสำเนียงการพูด ภาษาพูดรวมถึงการ เขียนด้วย
- วัฒนธรรมทางวัตถุ ซึ่งก็คืออุทยานพาทณะ ที่อยู่อาศัย ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกสบายให้กับชีวิตประจำวันนั่นเอง
- วัฒนธรรมทางจิตใจ เช่นศาสนา ความเชื่อ ศีลธรรม จริยธรรม ที่มนุษย์ใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ
- วัฒนธรรมทางจารีตและขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น การทักทายด้วยการไหว้ มารยาทการกิน การเดิน การแต่งกาย ประเพณีแต่งงาน เป็นต้น
- วัฒนธรรมทางสุนทรีย์ ซึ่งก็ได้แก่ศิลปะสาขาต่างๆ ที่มีความไพเราะ ความสวยงาม เช่น นาฏศิลป์ จิตรกรรม ดนตรี การแสดงต่างๆ เป็นต้น

ตามพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2485

แบ่งได้ 4 ประเภท

- 1. คติธรรม คือ วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับหลักในการดำเนินชีวิต ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของจิตใจซึ่งได้เรียนรู้จากศาสนา เป็นวัฒนธรรมทางด้านศีลธรรม เป็นจารีตประเพณีซึ่งถือเป็นหลักของการดำเนินชีวิต ส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนาซึ่งสอนในเรื่องของกรรม โดยสอนให้เชื่อในเหตุและผลความเป็นไปในธรรมชาติ มากกว่าความศรัทธา

ตามพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2485

แบ่งได้ 4 ประเภท

- 2. เนิติธรรม คือ วัฒนธรรมทางกฎหมาย รวมทั้งระเบียบประเพณีที่ยอมรับนับถือกันว่ามีค่าสำคัญ เป็นวัฒนธรรมทางด้านกฎหมาย หรือขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีความสำคัญเสมอด้วยกฎหมายหรือการกระทำบางอย่างที่ไม่มีกฎหมายห้ามไว้ แต่ถ้าใครทำเข้าก็เป็นที่ยึดถือของสังคม เช่นพ่อแม่มีหน้าที่เลี้ยงดูบุตรถ้าพ่อแม่เพิกเฉยละทิ้งหน้าที่ ก็จะถูกกฎหมายลงโทษ แต่เมื่อลูกโตขึ้นไม่เลี้ยงดูพ่อแม่ ไม่ถือว่าผิดกฎหมาย บ้านเมืองจะลงโทษไม่ได้ แต่จะเป็นที่ครหานินทาของสังคม ทั้งนี้เพราะพุทธศาสนาสอนในเรื่องของความกตัญญูต่อบุพการี

ตามพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2485

แบ่งได้ 4 ประเภท

- 3. สหธรรม คือ วัฒนธรรมทางสังคมที่เกี่ยวกับหลักการปฏิบัติทางสังคม เช่น มารยาทในงานสังคมต่างๆ
- 4. วัตถุธรรม คือ วัฒนธรรมทางวัตถุ ที่สามารถจับต้องได้สัมผัสได้ เช่น บ้านเรือน อาหาร เครื่องแต่งกาย เครื่องมือ เครื่องใช้ และเครื่องอำนวยความสะดวก เป็นต้น

วัฒนธรรม แตกต่างจาก ประเพณีอย่างไร

- คำว่า “วัฒนธรรม” และ “ประเพณี” เป็นคำ ๒ คำที่เราคุ้นเคย คุ้นหูกันมานาน หากมองกันอย่างผิวเผิน ความหมายหรือคำจำกัดความของคำ ๒ คำ หลายคนเข้าใจว่ามีความใกล้เคียงกันหรืออาจเข้าใจไปว่ามีความหมายเหมือนกัน แต่หากขยายความกันอย่างลงลึกแล้ว วัฒนธรรม กับ ประเพณี มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน

วัฒนธรรม แตกต่างจาก ประเพณีอย่างไร

- คำว่า วัฒนธรรม หมายถึง แบบอย่าง แนวทางปฏิบัติ วิถีดำเนินชีวิต และการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนแต่ละชุมชน ที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ เฉพาะตัวของชุมชนหรือสังคมนั้นๆ ซึ่งเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ ภูมิปัญญาของคนรุ่นก่อน ที่ส่งต่อมาสู่คนรุ่นหลัง และสะท้อนถึงตัวตน ที่ชัดเจน เช่น เอกลักษณ์ประจำชาติของคนไทยที่มีลักษณะเฉพาะตัว ทั้งการใช้ภาษา อุปนิสัยใจคอที่ยิ้มแย้มแจ่มใส กิริยามารยาทที่ อ่อนหวาน นุ่มนวล มีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ซึ่งวัฒนธรรมแต่ละ ชุมชนก็จะมี ความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับข้อจำกัดทางสภาพแวดล้อม ภูมิศาสตร์และทรัพยากรในท้องถิ่นหรือชุมชนนั้นๆ

วัฒนธรรม แตกต่างจาก ประเพณีอย่างไร

- ส่วนคำว่า ประเพณี คือ แบบแผนของความเชื่อที่ส่งผลต่อการกระทำ ค่านิยม ทัศนคติ ศีลธรรม จารีต ระเบียบแบบแผน ตลอดจนการ ประกอบพิธีกรรมต่างๆ ที่เห็นว่าเป็นดีงาม ถูกต้อง หรือเป็นที่ยอมรับของคน ส่วนใหญ่ในสังคม และมีการปฏิบัติสืบต่อกันมาหรือส่งผลมาถึงทุกวันนี้ หรืออาจจะกล่าวได้ว่าประเพณีคือ สิ่งที่สังคมเดิมสร้างขึ้น แล้วส่งต่อ เป็นมรดกให้กับคนรุ่นหลังยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ และปรับปรุงให้ดีขึ้น และเผยแพร่ออกไปสู่สังคมอื่นๆ ด้วย

ประเพณีลอยกระทง ภาคเหนือ

ประเพณีลอยกระทงภาคเหนือ

ประเพณี ปอยส่างลอง (ประเพณีบวชลูกแก้ว)

- งานประเพณีปอยส่างลอง หรือในอีกชื่อหนึ่ง ประเพณีบวชลูกแก้ว เป็นประเพณีการบวชเณรให้กับบุตรหลานตามธรรมเนียมปฏิบัติของชาวไทยใหญ่ ที่อยู่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ใช้เวลาว่างศึกษาพระธรรมคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในช่วงเดือนมีนาคม – เดือนเมษายนของทุกปี
- คำว่า ปอย แปลได้ว่า งาน ส่วนคำว่า ส่าง จะหมายถึง พระหรือเณร และ ลอง แปลว่า ราชา กษัตริย์ หรือเกี่ยวกับพระเจ้าแผ่นดิน เมื่อนำคำ ๓ คำนี้มารวมกัน จะหมายถึง งานบวชพระหรือเณรของเด็กๆ ที่แต่งกายคล้ายราชา

ประเพณี ปอยส่างลอง (ประเพณีบวชลูกแก้ว)

ประเพณี ปอยส่างลอง (ประเพณีบวชลูกแก้ว)

ประเพณี ปอยส่างลอง (ประเพณีบวชลูกแก้ว)

ประเพณีตานขันข้าว

ประเพณีตานขันข้าว คือ การถวายสำรับกับข้าวหรือถวายถาดใส่ข้าวและอาหาร ซึ่งประชาชนชาวเหนือนิยมทำกันมาช้านานแล้ว โดยความมุ่งหมายคือ

1. ทานขันข้าว เพื่อตัวเอง
2. ทานขันข้าว เพื่ออุทิศแก่บรรพชน
3. ทานขันข้าว เพื่อบูชาคน
4. ทานขันข้าวเพื่อบูชาเทพยดาทั้งหลาย

การทานขันข้าวเป็นกรณียกิจอย่างหนึ่งเนื่องด้วยความกตัญญู กตเวทิต์ และความ เป็นคนมีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ของประชาชน เมื่อได้ทำกันเป็นประจำจนกลายเป็น ประเพณี การปฏิบัติสืบกันมาไม่ขาดสายจนกระทั่งทุกวันนี้

ประเพณีตานขันข้าว

ประเพณีตานขันข้าว

มีการบอกชื่อของ พ่อ แม่

ประเพณีตานขันข้าว

พิธีการตานขันข้าว
ว่าที่ ศ.ดร.สมชาย ฤกษ์ดี

ประเพณีฟ้อนผีปู่ย่า

- การฟ้อนผีปู่ย่า หรืออีกนัยหนึ่งคือ การเลี้ยงผีบรรพบุรุษ มีองค์ประกอบสำคัญ คือ มีดนตรีมาประกอบให้ผีหรือเจ้าได้เสพอาหาร และมา ม่วนฟ้อนรำกัน โดยมีช่วงเวลาในการประกอบพิธีกรรมตั้งแต่เดือน ๕ เหนือ (เดือน ๓) หรือประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ไปจนถึงย่างเข้าฤดูฝน
- การนับถือผีปู่ย่าของชาวเหนือนั้นมีแพร่หลายอยู่ทั่วทุกจังหวัด ปัจจุบันได้หายไปไม่น้อย แต่พิธีกรรมความเชื่อแบบนี้ยังมีอยู่ในจังหวัดลำปาง มากพอสมควร จนอาจกล่าวได้ว่ามีมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ จะหาดูได้ตามเขตเมืองเก่า และตามชานเมืองทั่วไป

ประเพณีฟ้อนผึญ่า

ประเพณีฟ้อนผีปู่ย่า

ประเพณี สลากภัต

- งานสลากภัต ประเพณีสลากภัต เป็นประเพณีทำบุญที่คนในปัจจุบันไม่ค่อยรู้จักกันดีนัก
- พระไตรปิฎก เล่มที่ ๗ พระวินัยปิฎก เล่มที่ ๗ จุลวรรค ภาค ๒ พุทธา
นุญาติภัต

ประเพณี สลากภัต

- สลากภัต เป็นศัพท์ในพระวินัยปิฎก เป็นชื่อเรียกวิธีถวายทานแก่พระสงฆ์วิธีหนึ่ง โดยการจับสลากเพื่อแจกภัตตาหารหรือปัจจัยวัตถุที่ได้รับจากผู้ศรัทธาถวาย เพื่ออนุเคราะห์แก่ผู้ศรัทธาที่มีปัจจัยวัตถุจำกัด และไม่สามารถถวายแก่พระสงฆ์ทั้งหมดได้ โดยสลากภัตนับเนื่องในสังฆทานที่มีอันานิสงส์มาก เพราะถือว่าแม้จะตั้งสลากถวายกับพระภิกษุรูปใดรูปหนึ่งที่จับสลากได้ ย่อมเท่ากับถวายกับพระสงฆ์ทั้งหมด เพราะสลากที่จับนั้นพระสงฆ์ทุกรูปในอารามนั้นมีสิทธิ์ได้

ประเพณี สลากภัต

- นอกจากนั้นสลากภัตยังเป็นหลักการในพระวินัยที่พระพุทธเจ้าทรงวางไว้เพื่อสร้างจิตสำนึกความเท่าเทียมกันและสร้างความเป็นอันหนึ่งเดียวกันแก่คณะสงฆ์การถวายโดยอุทิศให้แก่สงฆ์ โดยอุทิศให้เป็นเพียงสงฆ์ (ไม่ระบุเฉพาะว่าจะถวายรูปไหน) เช่นการถวายสลากภัตแม้พระจะได้รับของที่ถวายแค่รูปเดียว แต่ถือได้ว่าพระสงฆ์ที่มารับถวายเป็นพระที่ได้รับมอบหมายจากสงฆ์ ก็นับเป็นสังฆทานที่สมบูรณ์เช่นกัน

ประเพณี สลากภัต

- ในประเทศไทย มีประเพณีสลากภัต ภาคเหนือเรียกว่า ประเพณีทานกัวยสลาก นิยมปฏิบัติกันตั้งแต่เดือน ๑๒ ถึงเดือนยี่ของทุกปี สาเหตุที่ถือปฏิบัติกันเช่นนี้ก็เพราะว่า เป็นช่วงที่ชาวบ้านได้ทำนาจนเสร็จแล้ว หยุดพักมือจน พระสงฆ์ก็จำพรรษาอยู่วัดไม่ได้ไปไหน โดยมีการรวมตัวของคณะศรัทธาทั้งหมู่บ้านนำผลไม้และอาหารคาวหวาน รวมทั้งไทยทานต่างๆไปตั้งเป็นภัณฑ์สลากถวายพระภิกษุที่นิมนต์มาจากวัดต่าง ๆ เป็นประเพณีใหญ่สำหรับหมู่บ้านและวัดนั้น ๆ โดยในแต่ละภูมิภาคมีรายละเอียดการจัดประเพณีแตกต่างกันไปบ้าง

ประเพณี สลากภัต

ประเพณี สลากภัต

ประเพณีภาคกลาง

ประเพณีการแห่ผ้าห่มองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

- เทศกาลนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ พิธีที่ถือปฏิบัติสืบเนื่องกันมา ยาวนานนับร้อยปีของชาวนครปฐม เมื่อวันเวลาผ่านไปจนถึงคืนวันเพ็ญ เดือนสิบสองของทุกปี องค์พระปฐมเจดีย์มีผู้คนหลั่งไหลมากกราบไหว้ บูชาพระบรมสารีริกธาตุ ดั่งได้เฝ้าอยู่เบื้องพระยุคลบาทแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สร้างสิริมงคลแก่ชีวิต ท่ามกลางแสงนวลจาก จันทร์เต็มดวงในคืนวันเพ็ญ

ประเพณีการแห่ผ้าห่มองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

ประเพณีการแห่ผ้าห่มองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

ประเพณีตักบาตรดอกไม้ จังหวัดสระบุรี

- “น้อมน้อมสการรอยพระพุทธรูป ร่วมทำบุญตักบาตรตามวิถีปฏิบัติ ในงานประเพณีตักบาตรดอกไม้ เนื่องในเทศกาลวันเข้าพรรษา ตลอดช่วงเช้าและช่วงบ่ายพระสงฆ์หลายร้อยรูป บิณฑบาตเหล่าดอกไม้เข้าพรรษาสี่เหลี่ยม ข้าว และน้ำเงินม่วง ซึ่งจะแบ่งบานในช่วงวันเข้าพรรษา ที่พุทธศาสนิกชนหลายหมื่นแสนต่างพร้อมใจนำมาถวายด้วยศรัทธาอันแรงกล้า เรื่อยมาจวบจนปัจจุบัน”
- ดอกเข้าพรรษากำลังแบ่งบานอยู่รายรอบภูเขา บริเวณใกล้กับวัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร นับเป็นสัญญาณที่บอกให้ทราบว่าได้ใกล้ถึงช่วงวันเข้าพรรษา แรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ แล้ว ซึ่งนับว่าเป็นวาระมงคลที่พุทธศาสนิกชน จะมาพร้อมกันเพื่อถวายดอกไม้เข้าพรรษาแก่พระภิกษุสงฆ์ เพื่อนำไปสักการะแด่พระเจดีย์จุฬามณี ตามความเชื่อดั้งเดิม

ประเพณีตักบาตรดอกไม้ จังหวัดสระบุรี

ประเพณีตักบาตรดอกไม้ จังหวัดสระบุรี

ประเพณีตักบาตรดอกไม้ จังหวัดสระบุรี

ประเพณีตรุษจีนปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์

- “ภูเขาดั้งตระหง่านกลางเมือง แม่น้ำปิง วัง ยม น่าน รวมเป็นเจ้าพระยาสายใหญ่พาดผ่าน ชุมชนภูมิศาสตร์ที่เหมาะสม ได้เกิดการรวมตัวของกลุ่มชาวจีนโพ้นทะเล ที่ตั้งรกราก ลงหลักปักอาศัย พร้อมนำวิถี วัฒนธรรม ประเพณีดั้งเดิมมาปฏิบัติ ชวนให้เข้าไปสู่ห้วงมนต์เสน่ห์สีสันแห่งงาน ตรุษจีนปากน้ำโพ”
- แหล่งชุมชนชาวจีนเก่าแก่ที่สานต่อวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของบรรพบุรุษ ซึ่งยังคงเคารพนับถือ เจ้าพ่อเทพารักษ์ — เจ้าพ่อกวนอู — เจ้าแม่ทับทิม — เจ้าแม่สวรรค์ โดยตั้งศาลขึ้น ๒ ศาล คือ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ทิศตะวันออกของตลาดปากน้ำโพ และศาลเจ้าแม่หน้าผา ริมฝั่งแม่น้ำปิงทางเหนือของตลาดปากน้ำโพ

ประเพณีตรุษจีนปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์

ประเพณีตรุษจีนปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์

ประเพณีตรุษจีนปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์

ประเพณีตรุษจีนปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์

ประเพณี อุ้มพระดำน้ำ จังหวัด เพชรบูรณ์

- ประเพณีอุ้มพระดำน้ำ เป็นประเพณีที่ชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ร่วมมือกันจัดขึ้นในวันแรมสิบห้าค่ำเดือนสิบ ซึ่งประวัติความเป็นมาของประเพณีอุ้มพระดำน้ำก็คือ เมื่อประมาณ 400 ปีที่ผ่านมา มีชาวบ้านกลุ่มหนึ่งมีอาชีพหาปลาขาย และได้ไปหาปลาที่แม่น้ำป่าสักเป็นประจำทุกวัน อยู่มาวันหนึ่งก็ได้เกิดเรื่องที่ไม่ดีมีใครให้คำตอบได้ว่า เกิดอะไรขึ้นเพราะวันนั้น ไม่มีใครจับปลาได้สักตัว จากนั้นก็เกิดเหตุการณ์ประหลาดขึ้นตรงบริเวณ วังมะขามแพบ (ไม้ระกำ) ซึ่งปกติบริเวณนี้น้ำจะไหลเชี่ยวมาก จู่ ๆ น้ำก็หยุดไหล และมีพลาญน้ำผุดขึ้นมา แล้วพระพุทธรูปก็ผุดขึ้นมาด้วย ชาวบ้านจึงได้อัญเชิญพระพุทธรูปองค์ดังกล่าว ขึ้นจากน้ำและนำไปประดิษฐานไว้ที่วัดไตรภูมิ เป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดเพชรบูรณ์

ประเพณี อุ้มพระดำน้ำ จังหวัด เพชรบูรณ์

- จนกระทั่งถึงวันสารทไทยหรือ วันแรม 15 ค่ำเดือนสิบ พระพุทธรูปองค์ดังกล่าว (พระพุทธรมหาธรรมราชา) ก็ได้หายไปจากวัด ชาวบ้านจึงช่วยกันตามหาและเจอพระพุทธรูป อยู่บริเวณวังมะขามแพบ จากนั้นเป็นต้นมา พอถึงวันแรม 15 ค่ำเดือน 10 ชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ ก็จะจัดงานซึ่งเรียกว่า “อุ้มพระดำน้ำ”[1] ตั้งแต่วันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2522 เป็นต้นมา

ประเพณี อุ้มพระดำน้ำ จังหวัด เพชรบูรณ์

ประเพณี อุ้มพระดำน้ำ จังหวัด เพชรบูรณ์

ประเพณี อุ้มพระดำน้ำ จังหวัด เพชรบูรณ์

ประเพณี อุ้มพระดำน้ำ จังหวัด เพชรบูรณ์

ประเพณี กวนข้าวทิพย์ หรือ ข้าวมธุปายาส ภาคกลาง

- ประเพณีกวนข้าวทิพย์ เป็นพระราชพิธีกระทำในเดือน ๑๐ ซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยและกรุงศรีอยุธยา เป็นราชธานี ในปัจจุบันนี้ส่วนใหญ่จะจัดในเดือน ๑๒ บางแห่งจะจัดในเดือน ๑ ซึ่งเป็นช่วงที่ข้าวกล้าในท้องนามีรวงข้าว และเครื่องกวนข้าวทิพย์ประกอบด้วย ถั่ว นม น้ำตาล น้ำผึ้ง น้ำอ้อย งบา เนย น้ำกะทิ และนมที่คั้นจากรวงข้าว

ประเพณี กวนข้าวทิพย์ หรือ ข้าวมธุปายาส ภาคกลาง

- ประเพณีกวนข้าวทิพย์เป็นพิธีกรรมของศาสนาพราหมณ์ ที่สอดแทรกในพิธีกรรมทางพุทธศาสนา เพื่อถวายแด่พระภิกษุสงฆ์ บุชาพระรัตนตรัย และอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ตาย
- จังหวัดสิงห์บุรียังคงรักษาประเพณีกวนข้าวทิพย์ โดยมีเหลืออยู่เพียง ๓ หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านพัฒนาโกคาภิวัฒน์ หมู่บ้านวัดกุฎีทอง และหมู่บ้านในอำเภอพรหมบุรี ซึ่งยังคงรักษาประเพณี และมีความเชื่อถืออย่างมั่นคง เป็นแบบอย่างที่ดี แฝงด้วยจริยธรรมและคติธรรมอยู่มาก และมีความพร้อมเพรียงของชาวบ้านที่ทำนา โดยเมื่อถึงเวลาจะมาร่วมกันกวนข้าวทิพย์

ประเพณี กวนข้าวทิพย์ หรือ ข้าวมธุปายาส ภาคกลาง

- การจัดพิธีกรรม ยังคงรักษาแบบเดิมไว้ โดยมีพราหมณ์ทำพิธี และมีสาวพรหมจารีซึ่งจะพิธีพิถันคัดเลือกจากหญิงสาวที่ยังไม่มีระดู ด้วยต้องการบริสุทธิ์สำหรับสาวพรหมจารีที่จะเข้าร่วมพิธี ต้องสมาทานศีล ๘ และต้องถือปฏิบัติตามองค์ศีลอย่างมั่นคง

ประเพณี กวนข้าวทิพย์ หรือ ข้าวมธุปายาส ภาคกลาง

ประเพณี กวนข้าวทิพย์ หรือ ข้าวมธุปายาส ภาคกลาง

ประเพณี กวนข้าวทิพย์ หรือ ข้าวมธุปายาส ภาคกลาง

ประเพณี กวนข้าวทิพย์ หรือ ข้าวมธุปายาส ภาคกลาง

ประเพณี ทำขวัญข้าว

- ประเพณีทำขวัญแม่โพสพ (ข้าว) ตามความเชื่อว่าแม่โพสพมีพระคุณจึงต้องทำขวัญเป็นการกล่าวขอขมา ต่อดันข้าวทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นกับข้าว ทั้งการเกิดเองตามธรรมชาติ และจากการที่มนุษย์ จะกระทำอะไรก็ตามกับต้นข้าว เช่น เกี่ยวข้าว
- อีกทั้งเพื่อเป็นการขอบคุณและเอาใจแม่โพสพที่ให้ความอุดมสมบูรณ์แก่ผืนนา และเพื่อขอรักและเรียกขวัญแม่โพสพ เป็นสิริมงคลดลบันดาลให้มั่งมียิ่งขึ้น ปกติจะทำกันในวันศุกร์ ซึ่งถือว่าเป็นวันขวัญข้าว ประเพณีทำขวัญข้าวของบางจังหวัด อาจมีประเพณีทำขวัญข้าว อยู่ 2 ช่วง คือ ช่วงที่ข้าวตั้งท้อง และช่วงข้าวพร้อมเกี่ยว

ประเพณี ทำขวัญข้าว

- ด้วยความเชื่อที่ว่า แม่โพสพเป็นมนุษย์หรือสิ่งมีชีวิตเช่นเดียวกัน พอข้าวตั้งท้อง จึงเชื่อว่าจะอยากทานอาหารเหมือนคนท้อง สิ่งที่เขาได้ไม่ในเครื่องเช่นช่วงดังกล่าวจึงเป็นของรสเปรี้ยว อ้อย น้ำมะพร้าว นอกเหนือจากหมาก พลู ธงกระดาษสีต่างๆ ผ้าแดง ผ้าขาว ใส่งลงในชะลอมเล็ก ๆ มีเส้นด้ายสีแดงและสีขาวเพื่อผูกเครื่องเช่นเข้ากับต้นข้าว ดอกไม้ และด้วยความเชื่อแม่โพสพเป็นผู้หญิง จึงต้องมีน้ำอบ น้ำหอมด้วย โดยคนที่ทำพิธีมักจะเป็นผู้หญิงเจ้าของที่นา แต่พิธีนี้ให้โอกาสผู้ชายทำได้แต่ไม่นิยม

ประเพณี ทำขวัญข้าว

- เมื่อข้าวเริ่มตั้งท้องชาวนาจะเอาไม้ไผ่มาสานชะลอมแล้วนำเครื่องแต่งตัวของหญิง เช่น แป้ง น้ำมันใส่ผม น้ำอบไทย หวี กระจกใส่ในชะลอม พร้อมด้วยขนมหวานสักสองสามอย่าง ส้มเขียวหวาน ส้มโอ แกะกลีบ ปักเส้าไม้สะแกแล้วเอาชะลอมแขวนไว้ในนา เพื่อให้แม่พระโพสพแต่งตัวและเสวยสิ่งของนั้น จะได้ออกรวงได้ผลดี เขาเรียกว่า “เฉลวหรือ ตาเหลว” เป็นเครื่องจักสานชนิดหนึ่ง ทำจากไม้ไผ่ จะทำจากตอกหนึ่งก้านที่หักไปมาเป็นแฉก หรือจะทำจากตอกหลายก้านมาสานรวมกันเป็นแฉกก็ได้

ประเพณี ทำขวัญข้าว

พิธีกรรมแห่งศรัทธา ทำขวัญข้าว

ประเพณี ทำขวัญข้าว

- หลังจากมัดโยงเครื่องเซ่นกับต้นข้าวด้วยด้ายสีแดงและขาวเข้าด้วยกันแล้ว ผู้ทำพิธีจะพรมน้ำหอมแบ่งรำต้นข้าว จากนั้นจึงจุดธูปปักลงบนที่นาพร้อมกล่าวคำขอขมาต่าง ๆ แล้วแต่ที่จะนึกได้ ส่วนมากก็จะเป็นการบอกกล่าวถึงสิ่งที่กำลังจะทำ เช่น ขอให้มิรวงข้าวสวย มีข้าวเยอะ ๆ ให้ผลผลิตสูง ๆ เมื่อพูดทุกอย่างที่อยากพูดจบก็ต้อง กูร้องให้แม่โพสพ รับทราบเจตนาตั้ง ๆ

ประเพณี ทำขวัญข้าว

ประเพณี ทำขวัญข้าว

ประเพณี ทำขวัญข้าว

ประเพณี กำฟ้า พิจิตร

- งานประเพณีกำฟ้า เป็นงานบุญพื้นบ้านอีกอย่างหนึ่งของลาวพวนบ้านป่าแดง อำเภอตะพานหิน ที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เป็นการบูชาหรือเคารพเทวดาฟ้าดิน เชื่อกันว่าเมื่อได้ทำบุญประกอบพิธีกรรมตั้งบายศรีบูชาขอพรจากเทพยดาผู้รักษาฟ้าแล้วจะทำให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล เชื่อกันว่าเสียงฟ้าร้องคือ “สัญญาณฟ้าเปิดประตูน้ำ” เพื่อให้ชาวนา ชาวไร่ มีน้ำประกอบอาชีพเกษตรกรรม

ประเพณี คำฟ้า พิจิตร

ประเพณี คำฟ้า พิจิตร

ประเพณี คำฟ้า พิจิตร

ประเพณี กำฟ้า พิจิตร

ประเพณี โยนบัว จังหวัด สมุทรปราการ

- ประเพณีโยนบัว เป็นงานประเพณีที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีเป็นงานประเพณีที่ยิ่งใหญ่มากเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปและนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเป็นอย่างดี วันจัดงานตรงกับวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 11 คือก่อน ออกพรรษา 1 วัน ที่จัดก่อนวันออกพรรษาเพราะวันออกพรรษาจะเป็นวันที่พุทธศาสนิกชนทำบุญกัน แต่วันงานประเพณีโยนบัว จะเป็นวันที่ทุกคนสนุกสนานรื่นเริงเปรียบเหมือนการเฉลิมฉลองก่อนเทศกาลออกพรรษา

ประเพณี โยนบัว จังหวัด สมุทรปราการ

ประเพณี โยนบัว จังหวัด สมุทรปราการ

ประเพณี โยนบัว จังหวัด สมุทรปราการ

ประเพณี โยนบัว จังหวัด สมุทรปราการ

ประเพณี ภาคอีสาน

ประเพณี แห่ผีตาโขน

- ประเพณีเล่นผีตาโขนเป็นประเพณีที่ชาวด่านซ้ายจังหวัดเลยถือปฏิบัติสืบทอดกันมายาวนาน ผู้ที่สวมบทบาทเป็นผีตาโขนนั้นจะต้องสวมหน้ากากที่น่าเกลียดน่ากลัว ทำจากหวดหนึ่งข้างเหนียว แต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีสนดใส่ ออกเดินร่วมขบวนไปกับขบวนแห่งานบุญหลวง ซึ่งจะจัดร่วมไปกับงานบุญหลวงที่วัดโพนชัย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย
- คำว่า “ผีตาโขน” นั้นสันนิษฐานได้อยู่ ๒ ทาง คือ หนึ่ง มีที่มาจากเรื่องราวของพระเวสสันดรชาดกว่า เมื่อพระเวสสันดรและพระนางมัทรีเสด็จออกจากป่า กลับคืนสู่เมืองนั้น บรรดาผีป่าและสิ่งสสารสัตว์ทั้งหลายต่างพากันแฝงเร้นมากับชาวบ้านเพื่อรอส่งกลับบ้านกลับเมือง จึงเรียกกันว่า ผีตามคนจนกระทั่งเพี้ยนเสียงมาเป็น ผีตาโขน

ประเพณี แห่ผีตาโขน

- อีกทางหนึ่ง คือ เชื่อว่าประเพณีผีตาโขน เป็นการละเล่นเพื่อบวงสรวง บูชาดวงวิญญาณบรรพชน เนื่องจากชาวด่านซ้ายเชื่อกันว่า บรรพชนที่ เสียชีวิตไปแล้วจะกลายเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สามารถดลบันดาลให้เกิด ความอุดมสมบูรณ์หรือความหายน้กับบ้านเมืองได้
- เพื่อให้เป็นที่พอใจของดวงวิญญาณบรรพชน ชาวบ้านจึงจัดให้มีการละเล่นผีตาโขนขึ้น ซึ่งจะจัดรวมไปกับงานบุญเผวส งานบุญ สงกรานต์ งานบุญบั้งไฟและงานบุญซำฮะ ในช่วงรอยต่อของเดือน มิถุนายนจนถึงช่วงต้นเดือนกรกฎาคมของทุกปี

ประเพณี แห่ผีตาโขน

“ผีตาโขน”

ประเพณี ศิลปะ และวิถีชีวิต ที่ถ่ายทอดผ่านหน้ากากผี
ของชาว อ.ด่านซ้าย จ.เลย

ประเพณี แห่ผีตาโขน

ประเพณี แห่ผีตาโขน

ประเพณี แห่ผีตาโขน

ประเพณีแห่นางแมว

- ประเพณีแห่นางแมวเป็นพิธีกรรมขอฝนของเกษตรกรไทยจัดขึ้นทั้งในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อใกล้ฤดูเพาะปลูกแล้วแต่ฝนยังไม่มาหรือมาล่าช้ากว่าปรกติ ส่งผลให้ข้าวในนา พืชในสวนขาดน้ำหล่อเลี้ยง ให้ผลผลิตไม่ได้เต็มที่ ชาวนา ชาวไร่ก็จะจัดพิธีแห่นางแมวขอฝนที่ทำสืบต่อกันมาด้วยความเชื่อที่ว่า หากทำพิธีแห่นางแมวแล้ว อีกไม่ช้าฝนก็จะตกลงมา

ประเพณี แห่นางแมว

- สมัยโบราณนั้น เชื่อกันว่าที่ฝนฟ้าไม่ตกต้องตามฤดูกาล เกิดความแห้งแล้งไปทั่วนั้น มีอยู่หลายสาเหตุ เช่น ดินฟ้าอากาศแปรปรวน ผู้คนย่อหย่อนศีลธรรม ผู้ปกครองไม่อยู่ในทศพิธราชธรรม และที่ใช้แมวแห่เพื่อขอฝนนั้น ก็มาจากความเชื่อกันว่า แมวเป็นสัตว์ที่กลัวฝน กลัวน้ำ หากฝนตกเมื่อใดแมวจะร้อง คนโบราณก็คิดว่า ถ้าแมвр้องแสดงว่าฝนกำลังจะตก

ประเพณีแห่นางแมว

ประเพณี แห่นางแมว

ประเพณี ห่อนางแมว

ประเพณี บุญเบิกฟ้า จังหวัด มหาสารคาม

- ประเพณีบุญเบิกฟ้า เป็นประเพณีของชาวมหาสารคามที่ประกอบขึ้นตามความเชื่อว่า เมื่อถึงวันขึ้น ๓ ค่ำ เดือน ๓ ของทุกๆ ปี ฟ้าจะเริ่มไขประตุฝน โดยจะมีเสียงฟ้าร้อง และทิศที่ฟ้าร้องเป็นสัญญาณบ่งบอกตัวกำหนดปริมาณน้ำฝนที่จะตกลงมาหล่อเลี้ยงการเกษตรในปีนั้น ๆ

ประเพณี บุญเบิกฟ้า

ประเพณี บุญเบิกฟ้า

ประเพณี บุญเบิกฟ้า

ประเพณี บุญพะเวท

- บุญพะเวท หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า บุญมหาชาติ เป็นประเพณีบุญตามฮีตสิบสอง ของชาวอีสาน แต่ถ้าถือเป็นเรื่องทาน ก็เป็นประเพณีการบริจาคทานครั้งยิ่งใหญ่ ก็พอจะอนุมานได้ถึงสภาพทั่วไป ของชาวอีสานว่า ดอกจิก ดอกจาน บานราวต้นเดือน ๓ พุทธศาสนิกชนจะเก็บดอกไม้เหล่านี้ มาร้อยเป็นมาลัยเพื่อตกแต่งศาลาการเปรียญสำหรับบุญมหาชาติและในงานนี้ก็จะมีการเทศน์มหาชาติ ซึ่งถือว่าเป็นงานอันศักดิ์สิทธิ์ผู้ใดฟังเทศน์มหาชาติจบภายในวันเดียว และบำเพ็ญคุณงามความดี จะได้อานิสงส์ไปเกิดในภพหน้า

ประเพณี ตีช้างน้ำนอง มุกดาหาร สหวันนะเขต

- พิธีตีช้างน้ำนองนั้นเป็นพิธีสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ แม่พระคงคา เทวดา พญานาคเพื่อบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองทั้งบกและในน้ำ โดยเรือแต่ละที่เข้าร่วมแข่งขันจะต้องนำเรือมาร่วมพิธี โดยไปรวมกัน ณ ท่า น้ำที่เป็นจุดศูนย์รวมก่อนที่จะพายเรือล่องตามลำน้ำโขง ระหว่างการ พายเรือจะมีการให้ร้อง ตีกลอง เคาะเกราะ เป็นจังหวะเพื่อเอาฤกษ์เอา ชัยในน้ำนอง

ประเพณี ตีช้างน้ำนอง มุกดาหาร สหวันนะเขต

- มูลเหตุของการเรียกพิธี “พิธีตีช้างน้ำนอง” นั้นมาจากลักษณะการใช้ไม้พายของลูกเรือพายจ้ำลงไปใต้น้ำอย่างพร้อมเพรียงกัน เมื่อยกไม้พายขึ้นเหนือพื้นน้ำจะทำให้เกิดฝอยน้ำแตกกระเซ็นขึ้นบนอากาศ ซึ่งลักษณะเช่นนี้ในสมัยโบราณเปรียบเหมือนกับโขลงช้างที่กำลังเล่นน้ำ ทำให้น้ำบริเวณแห่งนั้นเกิดเป็นคลื่นใหญ่ ชัดเข้ากระทบฝั่งจนเกิดเสียงดัง คนโบราณจึงเปรียบลักษณะดังกล่าวว่าเป็น พิธี”ตีช้างน้ำนอง” นับแต่นั้นเป็นต้นมาในการแข่งขันเรือออกพรรษาจึงมีพิธีตีช้างน้ำนองขึ้นในระหว่างการจัดงานแข่งขันเรือออกพรรษาในลำน้ำโขงของชาวมุกดาหาร และแขวงสะหวันนะเขตในทุกปี และถือได้ว่าประเพณีดังกล่าวกำเนิดขึ้นที่เมืองมุกดาหารเป็นแห่งแรกและแห่งเดียวในประเทศไทย

ประเพณี ตีช้างน้ำนอง มุกดาหาร สหวันนะเขต

ประเพณี ตีช้างน้ำนอง มุกดาหาร สหวันนะเขต

ประเพณี ตีช้างน้ำนอง มุกดาหาร สหวันนะเขต

ประเพณี ภาคใต้

ประเพณี สารทเดือนสิบ

- เป็นความเชื่อของพุทธศาสนิกชนในจังหวัดภาคใต้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เชื่อว่าบรรพบุรุษอันได้แก่ ปู่ย่า ตายาย และญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว หากทำความชั่วจะตกนรกกลายเป็นเปรต ต้องทนทุกข์ทรมานในอเวจี ต้องอาศัยผลบุญที่ลูกหลานอุทิศส่วนกุศลให้แต่ละปีมาช่วยชีพ
- ดังนั้นในวันแรม ๑ ค่ำเดือนสิบ คนบาปทั้งหลายที่เรียกว่าเปรตจึงถูกปล่อยตัวกลับมายังโลกมนุษย์เพื่อมาขอส่วนบุญจากลูกหลานญาติพี่น้อง และจะกลับไปนรกในวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือนสิบ ในโอกาสนี้เองลูกหลานและผู้ยังมีชีวิตอยู่จึงนำอาหารไปทำบุญที่วัด เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว เป็นการแสดงความกตัญญูกตเวทิต

ประเพณี สารทเดือนสิบ

ประเพณี สารทเดือนสิบ

ประเพณี สารทเดือนสิบ

ประเพณี สารทเดือนสิบ

ประเพณี สารทเดือนสิบ

ประเพณี สารทเดือนสิบ

ประเพณี สารทเดือนสิบ

ประเพณี แห่ผ้าขึ้นธาตุ นครศรีธรรมราช

- พุทธศาสนิกชนชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช เชื่อว่า การทำบุญและการกราบไหว้บูชาที่ให้ได้กุศลจริงจะต้องปฏิบัติต่อพระพักตร์ของพระพุทธเจ้า และใกล้ชิดกับพระพุทธเจ้าให้มากที่สุด เมื่อพระองค์เสด็จปรินิพพานแล้ว ก็ยังมีสัญลักษณ์ของพระพุทธเจ้าอยู่ ได้แก่ พระธาตุเจดีย์ พระพุทธรูป การกราบไหว้บูชาสิ่งเหล่านี้ เท่ากับเป็นการกราบไหว้บูชาต่อพระพักตร์พระพุทธองค์เช่นเดียวกัน
- การที่ชาวนครศรีธรรมราชนำผ้าไปบูชาพระบรมธาตุเจดีย์ ด้วยการโอบรอบองค์พระ-บรมธาตุเจดีย์ ถือว่าพระบรมธาตุเจดีย์เป็นเสมือนพระพุทธเจ้าเป็นการบูชาที่สนิทแนบกับพระพุทธองค์

ประเพณี แห่ผ้าขึ้นธาตุ นครศรีธรรมราช

ประเพณี แห่ผ้าขึ้นธาตุ นครศรีธรรมราช

ประเพณี แห่ผ้าขึ้นธาตุ นครศรีธรรมราช

ประเพณี ลากพระ

- เป็นประเพณีทำบุญในวันออกพรรษา ปฏิบัติตามความเชื่อว่า เมื่อครั้งที่พระพุทธเจ้าเสด็จไปจำพรรษา ณ สวรรค์ชั้นดาวดึงส์เพื่อโปรดพระมารดา เมื่อครบพรรษาจึงเสด็จกลับมายังโลกมนุษย์ พุทธศาสนิกชนไปรับเสด็จ แล้วอัญเชิญพระพุทธเจ้าประทับบนบุษบกแล้วแห่แหน

ประเพณี ลากพระ

ประเพณี ลากพระ

ประเพณีอาบน้ำคนแก่ นครศรีธรรมราช

- ประเพณีอาบน้ำคนแก่เป็นวิธีการแสดงออกซึ่งความเคารพนับถือ แก่ บิดามารดา และญาติคนแก่ (ผู้อาวุโส) ของตระกูล รวมทั้งผู้มีพระคุณ และบุคคลที่ตนเคารพนับถือ
- ช่วงเวลา ระหว่างวันที่ ๑๓-๑๕ เดือนเมษายน (เดือน ๕) ของทุกปี ซึ่ง จะเลือกทำวันไหนก็ได้ จะเป็นตอนเช้า หรือตอนบ่ายเป็นไปตามการนัดหมายของแต่ละครอบครัว แต่ละบ้านโดยนัดหมายสถานที่และวันเวลาไว้ล่วงหน้าเป็นประจำทุกปี ซึ่งอาจเป็นที่บ้านหรือที่วัดก็ได้ตามความเหมาะสม

ประเพณีอาบน้ำคนแก่ นครศรีธรรมราช

๑. การอาบน้ำคนแก่เป็นประเพณีที่มีบทบาทในการควบคุมคนในสังคมให้วางตนให้เหมาะสมตามฐานะของตน คือเมื่อเป็นผู้ใหญ่ก็ต้องเป็นผู้ใหญ่ที่ดีเพื่อให้คนเคารพนับถือ เมื่อเป็นผู้น้อยก็ต้องแสดงความเคารพและมีความกตัญญูต่อผู้ใหญ่และผู้มีพระคุณ

๒. เป็นการแสดงถึงความกตัญญูกตเวทิต่อผู้มีพระคุณ

อันได้แก่ คนแก่ในตระกูล บิดา มารดา ตลอดจนผู้ที่ตนเคารพนับถือทั้งหลาย

ประเพณีอาบน้ำคนแก่ นครศรีธรรมราช

๓. เป็นการพบปะกันในระหว่างญาติพี่น้อง ซึ่งก่อให้เกิดความผูกพันกันในวงศ์ญาติ สร้างความสนิทสนมกลมเกลียวรักใคร่กันในตระกูลยิ่งขึ้น

๔. สร้างความอบอุ่นปลอบปล้ำใจให้กับคนแก่ของตระกูล ที่ได้เห็นความเป็นปึกแผ่นของลูกหลาน

๕. ทำให้เกิดความสุขความอิ่มเอิบใจ ให้กับผู้ที่ได้ร่วมพิธีทำบุญตามประเพณีอาบน้ำคนแก่

ประเพณีอาบน้ำคนแก่ นครศรีธรรมราช

ประเพณีอาบน้ำคนแก่ นครศรีธรรมราช

ประเพณี แห่งนางदान

- วันที่ 14 เมษายน 2560 พิธีแห่งนางदान
- ชม แสง เสียง สื่อผสม ณ สวนศรีธรรมมาโคกกราช
- ชาวนครศรีธรรมมาโคกกราช เรียกว่า "วันว่าง" เชื่อกันว่าเจ้าเมืองยังสถิตอยู่บนสวรรค์ ในวันนี้ไม่มีเจ้าเมืองประจำเมืองคุ้มครองรักษา ประชาชนร่วมกันทำบุญ แล้วนำอาหารและเครื่องบูชาไปเคารพผู้สูงอาวุโสและพระสงฆ์ โดยถือโอกาสนี้ขอพรรดน้ำเพื่อความเป็นสิริมงคล วันนี้จะมีการละเล่นพื้นบ้านเพื่อความรื่นเริง และสนุกสนาน

ประเพณี เหน่างदान

- เทศบาลนครนครศรีธรรมราชโคราชร่วมกับ ททท. สำนักงานนครศรีธรรมราช ฟื้นฟูประเพณีเหน่างदान ซึ่งเป็นประเพณีทางศาสนาพราหมณ์เป็นส่วนหนึ่งของประเพณียัมปวายหรือประเพณีไล่ชิงช้า ถือเป็นการอัญเชิญเทพชั้นรอง 3 องค์ มารับเสด็จพระอิศวรที่จะเสด็จมายังโลกมนุษย์ในช่วงเดือนยี่ของทุกปี เชื่อกันว่า เป็นการประสทาพรให้มีความสุขสบาย คุ้มครองบ้านเมืองให้ปลอดภัย บันดาลความอุดมสมบูรณ์แก่พืชพันธุ์ธัญญาหาร เทพที่อัญเชิญรับเสด็จประกอบด้วย พระอาทิตย์ พระจันทร์ พระแม่คงคา พระแม่ธรณี เทพดังกล่าวนี้ จารึกหรือแกะสลักลงบนแผ่นไม้ ชาวนครศรีธรรมราชเรียกไม้แกะสลักดังกล่าวนี้ว่า "นางกระดาน" หรือนางदान เมื่อถึงวันพิธีอัญเชิญก็เชิญนางกระดานทั้ง 3 นี้ มายังเสาชิงช้าในหอพระอิศวร เพื่อรอรับพระอิศวรที่จะเสด็จเยี่ยมโลกมายังเสาชิงช้าดังกล่าว

ประเพณีแห่นางदान

ประเพณี เหน่นางदान

ประเพณี เหน่างดาน

ประเพณีลอยเรือ ภาคใต้

- สำหรับชาวเลหรือชาวบ้านที่ใช้ชีวิตตามชายฝั่งทะเล เรือประมงที่ใช้ออกหาปลามีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเล ชาวอูรักลาโว้ย หรือชาวเลในเขตจังหวัดกระบี่และจังหวัดใกล้เคียงมีประเพณีเกี่ยวกับเรือที่เรียกว่า ประเพณีลอยเรือ หรือพิธีลอยเรือในวันขึ้น ๑๓ – ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ และเดือน ๑๑ จัดขึ้นเพื่อเป็นการสะเดาะเคราะห์ให้กับคนในหมู่บ้าน ชุมชน

ประเพณีลอยเรือ ภาคใต้

- ชาวอุรักลาโว้ยที่อาศัยอยู่ในจังหวัดกระบี่และจังหวัดใกล้เคียงได้ส่งต่อประเพณีลอยเรือมาสู่ลูกหลานหลายชั่วคน โดยกำหนดให้วันที่จัดประเพณีลอยเรือเป็นวันที่ญาติพี่น้องและสมาชิกในชุมชนที่แยกย้ายไปทำมาหากินอยู่ตามทะเล และหมู่เกาะต่างๆ ในเขตทะเลอันดามันจะพากันเดินทางกลับมายังถิ่นฐานอันเป็นบ้านเกิดของชาวอุรักลาโว้ย ได้พบปะพูดคุยกันและประกอบประเพณีนี้ร่วมกัน

ประเพณีลอยเรือ ภาคใต้

- ประเพณีลอยเรือเป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและวิถีชีวิตของชาวเลอุรักลาโว้ย ซึ่งเชื่อกันว่าการจัดประเพณีลอยเรือเป็นการสะเดาะเคราะห์ ส่งวิญญาณบรรพบุรุษกลับบ้านเมืองเดิมและเป็นการส่งสัตว์เพื่อไถ่บาป โดยกำหนดให้เรือเป็นตัวแทนของพาหนะที่ใช้ส่งวิญญาณคนและสัตว์ไปยังอีกภพภูมิหนึ่ง บ้างก็เชื่อว่าเป็นการทำนายสภาพดินฟ้าอากาศ

ประเพณีลอยเรือ ภาคใต้

ประเพณีลอยเรือ ภาคใต้

ประเพณีลอยเรือ ภาคใต้

References

- ความหมายของวัฒนธรรม. สืบค้นใน <https://9a20237.wordpress.com/category/> เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2561
- สุจิตรา บุญเชื้อง. วัฒนธรรมไทย สืบค้นใน <https://9a20237.wordpress.com/category/> เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2561

การขัดแย้งทางวัฒนธรรม
(Cultural Conflict)

ความแตกต่างของวัฒนธรรมไทยและ
วัฒนธรรมสากล

ความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม

- ประเทศต่างๆในโลกมีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรมความเชื่อและค่านิยมเนื่องจากแต่ละประเทศ มีลักษณะทางวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และการพัฒนาเศรษฐกิจ วิทยาการและเทคโนโลยีที่แตกต่างกัน จึงเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งกันอันนำไปสู่ชนวนการทำสงครามได้
- การแก้ไขและป้องกันความขัดแย้งทางสังคมและวัฒนธรรมคือการหันหน้ามาปรึกษาหารือกัน และยอมรับในความแตกต่างของแต่ละประเทศ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหา ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้

สาเหตุความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม

1. ความแตกต่างทางเชื้อชาติ

- เผ่าพันธุ์ และศาสนา ย่อมมีวิถีการดำเนินชีวิตในแต่ละสังคมที่แตกต่างกัน เช่น การแต่งกาย การกินอยู่ พิธีกรรม จึงมีลักษณะที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด

2. ลักษณะสภาพทางภูมิศาสตร์

- ภูมิประเทศ และภูมิอากาศ ย่อมทำให้มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไป เช่น คนที่อาศัยอยู่ในที่ราบลุ่มจะมีลักษณะการกินอยู่ ประเพณี ความเชื่อ และค่านิยมที่แตกต่างกันไปจากคนที่อาศัยอยู่ในเขตที่ราบสูงหรือเขตทะเลทราย

สาเหตุความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม

3. รูปแบบทางเศรษฐกิจ

- สภาพทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม ลักษณะงาน และการทำงาน จะทำให้มีความเชื่อและค่านิยมที่แตกต่างกันออกไปดังเช่นคนที่มีความคิดแบบตะวันตก นิยมใช้เทคโนโลยีจะแตกต่างกันกับการดำรงชีวิตแบบเกษตรกรรมหรือพึ่งพาธรรมชาติ

ความเชื่อและค่านิยมของมนุษย์

- -ความเชื่อหมายถึง ความไว้วางใจ ความมั่นใจ หรือความเห็นชอบ ต่อ สิ่งหนึ่งสิ่งใดและยินดีที่จะปฏิบัติ
- ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่คนในสังคมยึดถือและปฏิบัติ

ความเชื่อและค่านิยมที่นำไปสู่ความขัดแย้ง

- - ความเชื่อในหลักศาสนา
- - ความเชื่อในไสยศาสตร์
- - ความเชื่อในหลักปรัชญา
- - ความเชื่อในอุดมการณ์ทางการเมือง

ความเชื่อในสังคมไทย

- สังคมไทยมีพื้นฐานมาจากพระพุทธศาสนา และความเชื่อพื้นบ้านได้แก่
  - - ความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติ
  - - ความเชื่อเรื่องการเกิด การตาย
  - - ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์
  - - ความเชื่อเรื่องพิธีกรรม
  - - ความเชื่อเรื่องอาชีพ

ความเชื่อและค่านิยมทางศาสนา

- ศาสนา หมายถึง หลักคำสอนที่เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์
- ปัจจุบันศาสนาที่มีคนนับถือมาก คือ ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ซึ่งศาสนามีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติหรือค่านิยมของคนในสังคมทั้งทางบวกและทางลบที่แตกต่างกัน รวมทั้งความเชื่อ และพิธีกรรมที่แตกต่างกัน สิ่งที่ทุกศาสนามีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ ทุกศาสนาสอนให้คนทุกคนประพฤติตนเป็นคนดี

ความเชื่อและค่านิยมทางวัฒนธรรม

- วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นในสังคมหนึ่ง ๆ และเป็นวิถีการดำเนินชีวิต เป็นแบบแผนพฤติกรรมของคนในสังคม วัฒนธรรมจึงมีรูปแบบของตนเองและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตามกาลเวลา

องค์ประกอบของวัฒนธรรม

- องค์ประกอบทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่กำหนดวิถีการดำเนินชีวิตของคนแต่ละกลุ่ม ให้มีความแตกต่างกัน ได้แก่
  - - ความเชื่อ
  - - ค่านิยม
  - - ศาสนา
  - - เชื้อชาติ

บริเวณวัฒนธรรม

- บริเวณวัฒนธรรม หมายถึง พื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งซึ่งมีวัฒนธรรม เป็นเอกลักษณ์เด่นเฉพาะตัว ซึ่งจะมีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรม อย่างเห็นได้ชัด

การแบ่งบริเวณวัฒนธรรม

- - วัฒนธรรมโลกตะวันตกและโลกตะวันออก เช่น โลกตะวันตกนิยมนับถือความคิดของบุคคลเป็นหลัก ส่วนโลกตะวันออกยึดถือสังคมมากกว่าความคิดของบุคคล
- - การแบ่งบริเวณวัฒนธรรมตามประเทศต่าง ๆ เช่น ประเทศจีนมีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากประเทศไทย
- - การแบ่งบริเวณวัฒนธรรมในท้องถิ่น ในแต่ละประเทศยังมีลักษณะวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เช่น ประเทศไทยมีวัฒนธรรมในแต่ละภาคแตกต่างกัน

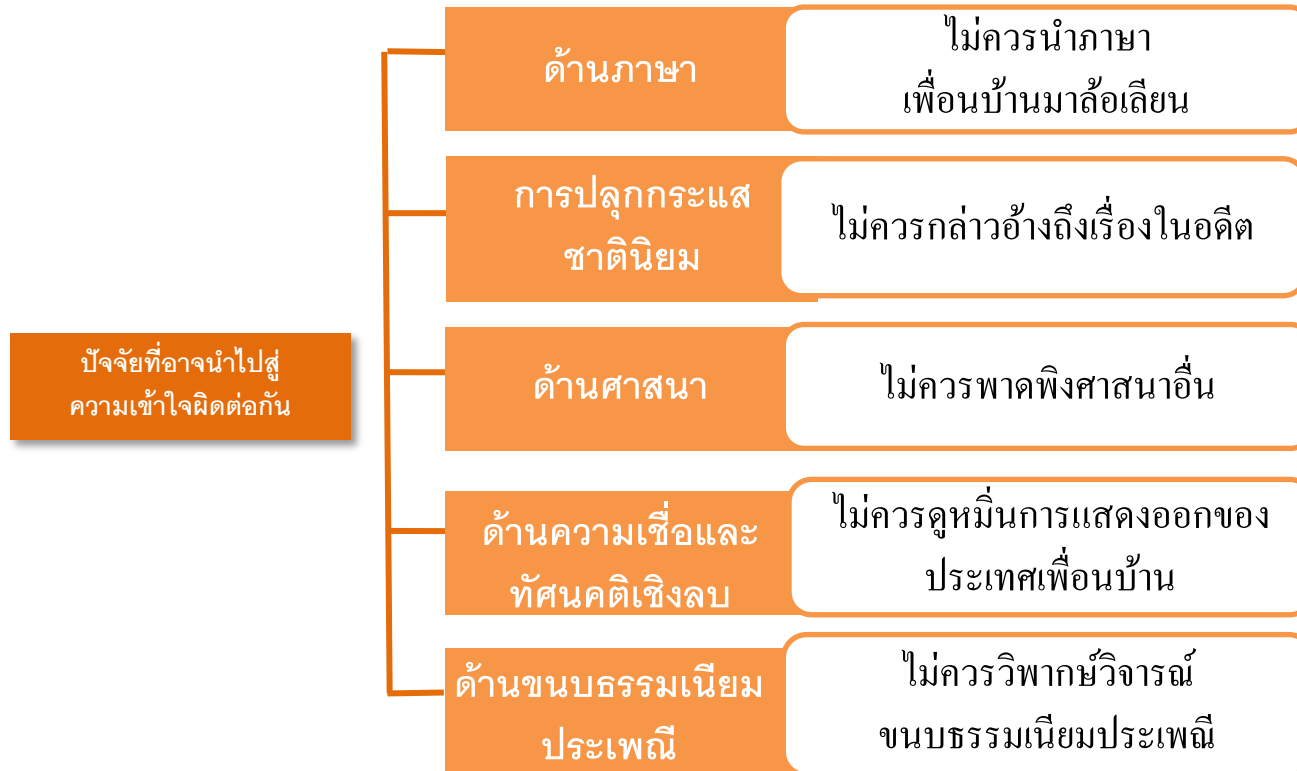
การพิจารณาความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม

- ศาสนา เป็นหลักคำสอนที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์ แต่ความแตกต่างกันในการนับถือศาสนาเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งกันได้ทั้งภายในประเทศ และระหว่างประเทศได้เสมอ
- ความเชื่อ สังคมหนึ่งมีความเชื่อที่แตกต่างกันไป เช่น ชาวยิวเชื่อว่าดินแดนปาเลสไตน์เป็นดินแดนที่พระเจ้าประทานให้ชาวยิว แต่ชาวอาหรับไม่เชื่อเช่นนั้น จึงทำให้เกิดความขัดแย้งและนำไปสู่ภาวะการทำสงครามกัน

การพิจารณาความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม

- ค่านิยม ค่านิยมเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติที่ต่อกันมา วัฒนธรรมแตกต่างกันค่านิยมย่อมแตกต่างกัน เช่น สังคมตะวันตกไม่เคร่งครัดในความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิง ส่วนโลกตะวันออกมีการเคร่งครัดในเรื่องนี้

วัฒนธรรมที่อาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดต่อกัน

การแก้ไขปัญหาความแตกต่างทางสังคมและ วัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาประเทศ

- 1. ศึกษาเรียนรู้ และยอมรับวัฒนธรรมของชนชาติอื่น เพื่อทำความเข้าใจในความจำเป็นของประเทศนั้น ๆ
- 2. จัดตั้งองค์กรหรือหน่วยงานทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดการยอมรับระหว่างกัน
- 3. การปรับตัวทางวัฒนธรรมเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งทางความเชื่อ ค่านิยมและวัฒนธรรม

การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

- การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือกันของคนไทยทุกคนมีวิธีการ ดังนี้
  1. ศึกษา ค้นคว้า และการวิจัยวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งที่มีการรวบรวมไว้แล้วและยังไม่ได้ศึกษา เพื่อทราบความหมาย และความสำคัญของวัฒนธรรมในฐานะที่เป็นมรดกของไทยอย่างถ่องแท้ ซึ่งความรู้ดังกล่าวถือเป็นรากฐานของการดำเนินชีวิต เพื่อให้เห็นคุณค่า ทำให้เกิดการยอมรับ และนำไปใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม ต่อไป

การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

2. ส่งเสริมให้ทุกคนเห็นคุณค่า ร่วมกันรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ของชาติและของท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้าใจและมั่นใจแก่ประชาชน ในการปรับเปลี่ยนและตอบสนององกระแสวัฒนธรรมอื่นๆ อย่าง เหมาะสม

3. รณรงค์ให้ประชาชนและภาคเอกชน ตระหนักในความสำคัญ ของ วัฒนธรรม ว่าเป็นเรื่อง que ทุกคนต้องให้การรับผิดชอบร่วมกันในการ ส่งเสริมสนับสนุน ประสานงานการบริการความรู้ วิชาการ และทุน ทรัพยากรสำหรับจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม

การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

- ส่งเสริมและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมภายในประเทศและระหว่างประเทศ โดยการใช้ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นสื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน
- สร้างทัศนคติ ความรู้ และความเข้าใจว่าทุกคนมีหน้าที่เสริมสร้าง ฟื้นฟู และการดูแลรักษา สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมที่เป็นสมบัติของชาติ และมีผลโดยตรงของความเป็นอยู่ของทุกคน
- จัดทำระบบเครือข่ายสารสนเทศทางด้านวัฒนธรรม เพื่อเป็นศูนย์กลาง เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจ สามารถเลือกสรร ตัดสินใจ และปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตทั้งนี้สื่อมวลชนควรมีบทบาทในการส่งเสริม และสนับสนุนงานด้านวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้นด้วย

การอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย

- 1. การค้นคว้าวิจัย ควรศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาของไทย ในด้านต่างๆ ของท้องถิ่น จังหวัด ภูมิภาค และประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งภูมิปัญญาที่เป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่น มุ่งศึกษาให้รู้ความเป็นมาในอดีต และสภาพการณ์ในปัจจุบัน

การอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย

- 2. การอนุรักษ์ โดยการปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าแก่นสาระและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ สร้างจิตสำนึกของความเป็นคนท้องถิ่นนั้นๆ ที่จะต้องร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น รวมทั้งสนับสนุนให้มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือพิพิธภัณฑ์ชุมชนขึ้น เพื่อแสดงสภาพชีวิตและความเป็นมาของชุมชน อันจะสร้างความรู้และความภูมิใจในชุมชนท้องถิ่นด้วย

การอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย

- 3. การฟื้นฟู โดยการเลือกสรรภูมิปัญญาที่กำลังสูญหาย หรือที่สูญหายไปแล้วมาทำให้มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในท้องถิ่น โดยเฉพาะพื้นฐานทางจริยธรรม คุณธรรม และค่านิยม
- 4. การพัฒนา ควรริเริ่มสร้างสรรค์และปรับปรุงภูมิปัญญาให้เหมาะสมกับยุคสมัยและเกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นพื้นฐานในการรวมกลุ่มการพัฒนาอาชีพควรนำความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีมาช่วยเพื่อต่อยอดใช้ในการผลิต การตลาด และการบริหาร ตลอดจนงานการป้องกันและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย

- 5. การถ่ายทอด โดยการนำภูมิปัญญาที่ผ่านมามีเลือกสรรกลั่นกรองด้วยเหตุและผลอย่างรอบคอบและรอบด้าน แล้วไปถ่ายทอดให้คนในสังคมได้รับรู้ เกิดความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่า คุณประโยชน์และปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม โดยผ่านสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่างๆ
- 6. ส่งเสริมกิจกรรม โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายการสืบสานและพัฒนาภูมิปัญญาของชุมชนต่างๆ เพื่อจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

การอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย

- 7. การเผยแพร่แลกเปลี่ยน โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาและวัฒนธรรมอย่างกว้างขวาง โดยให้มีการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่างๆ ด้วยสื่อและวิธีการต่างๆ อย่างกว้างขวาง รวมทั้งกับประเทศอื่นๆ ทั่วโลก
- 8. การเสริมสร้างปราชญ์ท้องถิ่น โดยการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของชาวบ้าน ผู้ดำเนินงานให้มีโอกาสแสดงศักยภาพด้านภูมิปัญญา ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ มีการยกย่องประกาศเกียรติคุณในลักษณะต่างๆ

หลักการของการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

- การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมหรือการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยว เพื่อศึกษา และเรียนรู้ ถึงวิถีทางการดำเนินชีวิต ประวัติศาสตร์ ศิลปะ และเทศกาลงานประเพณีต่างๆ ทั้งที่มีมานานแล้ว และที่จัดขึ้นเป็นการเฉพาะหรือเป็นการท่องเที่ยวที่ใช้วัฒนธรรมเป็นวัตถุดิบ หรือใช้วัฒนธรรมเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว

